

HIERAPOLIS



KARAKU

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR





Denizli ilimizin yaklaşık 18 km. kuzeyinde bulunan Hierapolis antik şehri, Phrigia bölgesi içinde yer alır.

KARAKUS



KARAKUS

Gürbüz
YAYINLARI
(0216) 374 24 44

KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTA DİR



Hierapolis ile ilgili ilk çalışmaların geçmişi 1678 – 1699 yıllarına kadar gitmektedir. Bu tarihlerde **J. Spon**, **G. Wheeler** ve **T. Smith** isimindeki araştırmacılar **nekropol** alanında yer alan görkemli mezarların çeşitliliğinden ve beyaz traverten havuzlardan söz etmişlerdir. Bu ilk araştırmalardan 1957 yılına kadar çeşitli araştırmacılar ve seyyahlar kente zaman zaman uğrayarak topografik haritası, çeşitli yapıların tanımlanması, planlarının çıkarılması ve yazıtların okunması gibi kısıtlı çalışmalar yapmıştır.

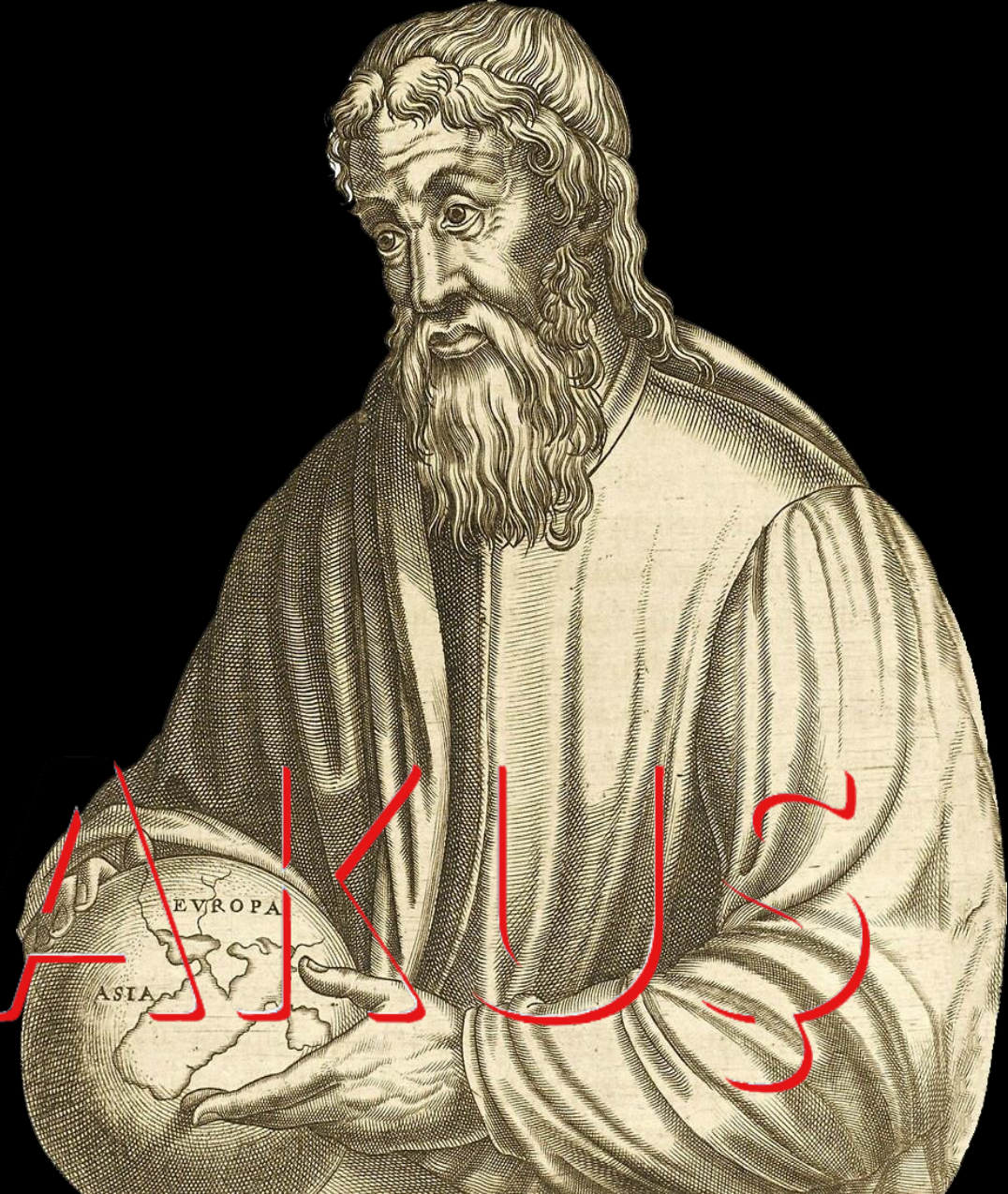




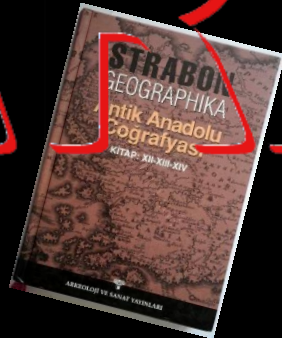
KAZI KULLANILMAKTADIR

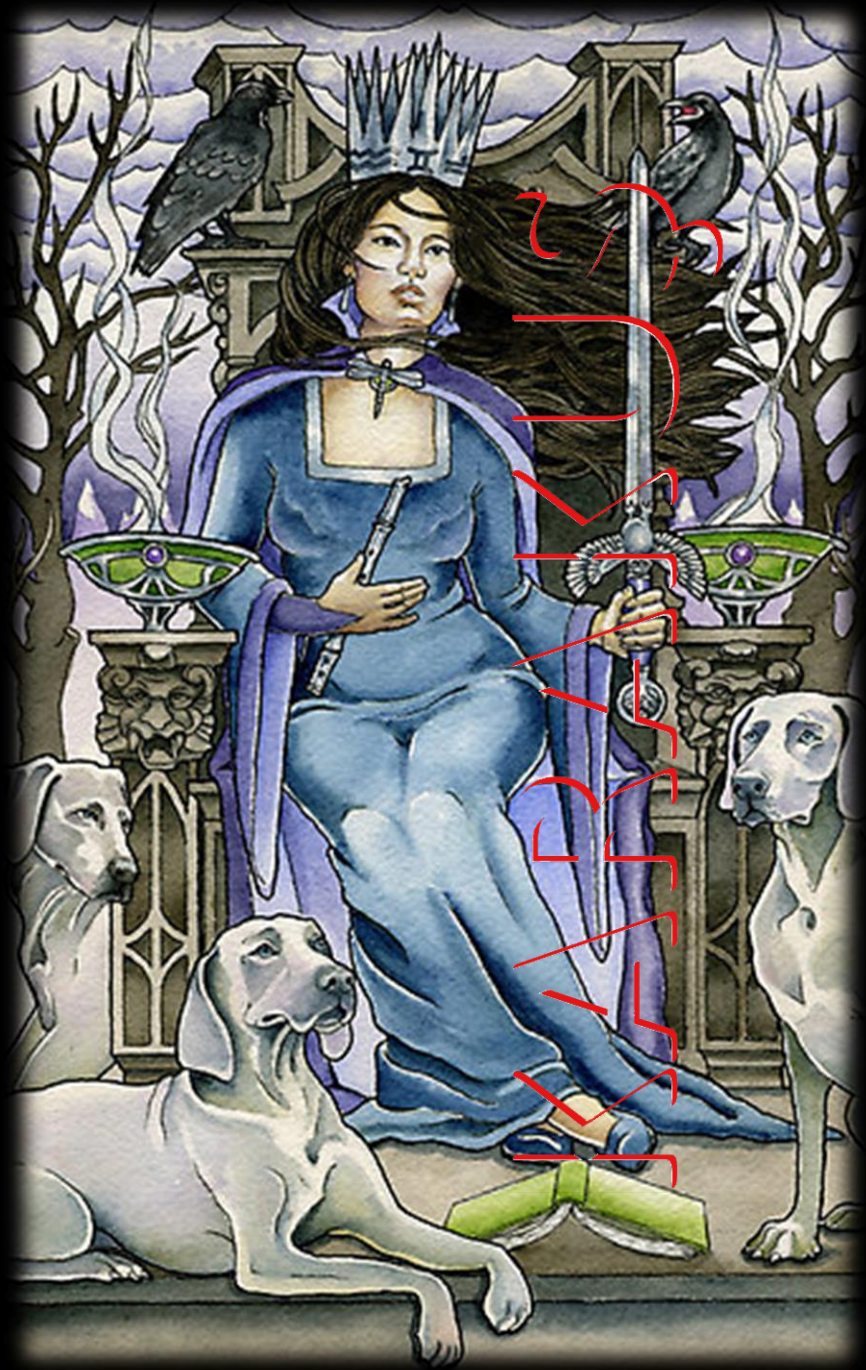
1957 yılına gelindiğinde ilk sistematik kazılar **İtalyan arkeoloji heyeti** ile başlamıştır. Bu heyete İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık tarihi kürsüsüne profesör olarak atanan **P. Verzone** yapmıştır. 1987den itibaren Verzone'nin asistanı olan **Daria De Bernardi Ferrero** kazı başkanlığını devralır. 2000 yılından günümüze kazı başkanlığına İtalya, Lecce Üniversitesi, Klasik Arkeoloji Prof. **Francesco D'Andria** gelmiştir.

Antik coğrafyacı Strabon verdiği bilgide,
Karia bölgesine sınır olan Laodikeia
ve Tripolis kentlerine yakınlığı ile Hierapolis'in
bir Frigya kenti olduđunu ileri sürer.



KARADENİZ





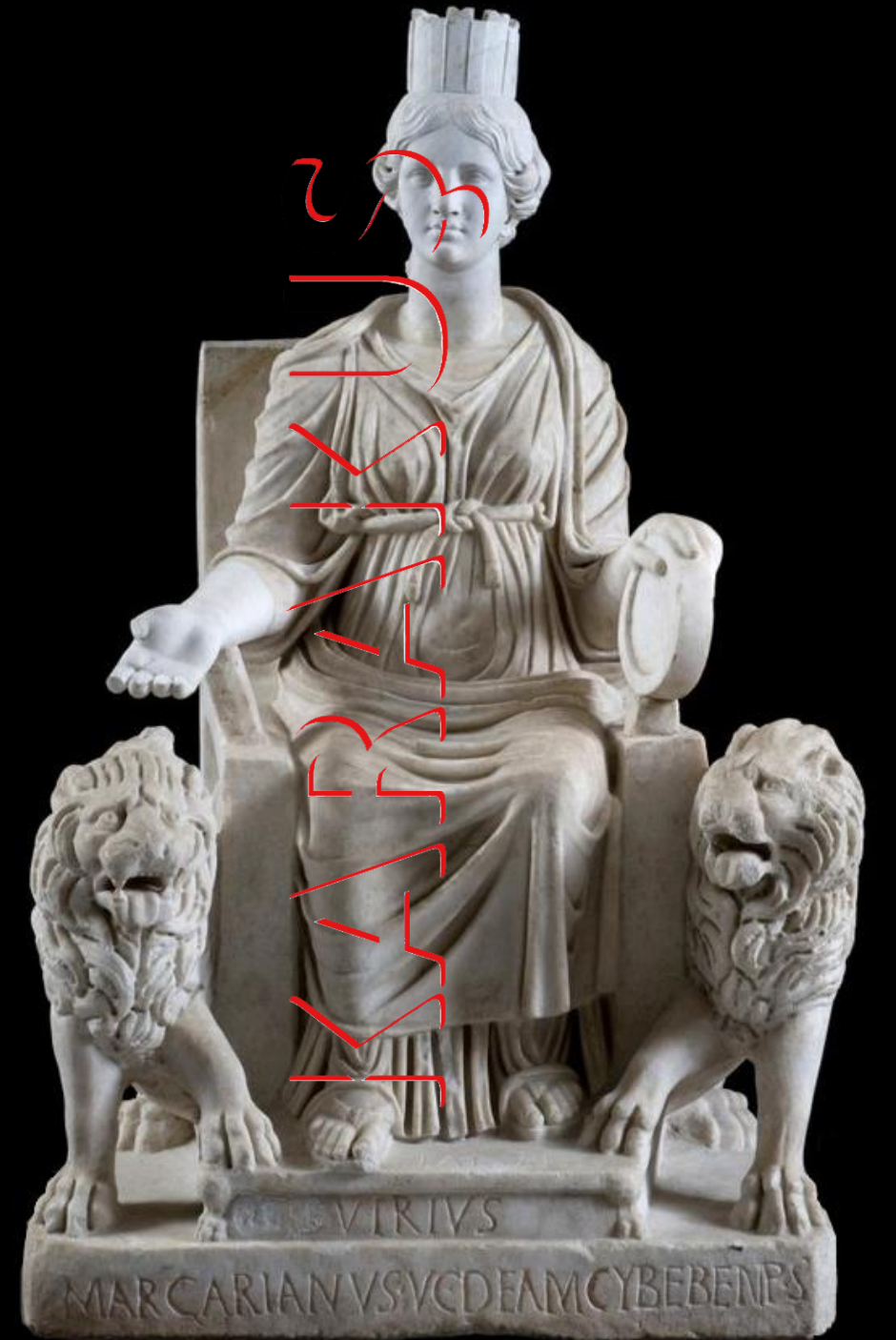
K

uruluşu İ.Ö. III binlere dayandırılan kent
İ.Ö. XI. yüzyılda Bergama Kralı
XI. Eumenes tarafından,
Bergama'nın efsanevi kurucusu
Telephos'un karısı Hiera adına kurulur.



E

trüsklerin Luwi ve Pelasg kollarının bölgeye yaklaşık m.ö. III binlerde geldiklerini ve sıcak su kaynağının bulunduğu yere Ana Tanrıça Kibele onuruna bir tapınak yaptıklarını biliyoruz.





KARAKUŞ

Bergama krallığı mö 133 de burayı Roma'ya miras bırakmıştır. İmparator Tiberius döneminde büyük bir deprem geçirmiş, Nero iktidarında da bir yıkım yaşandığı bilinmektedir.

İ.Ö. II binlerin tüm dönemlerinde imparator ve devlet adamlarının kutsal bir termal alan olarak ziyaret etmektedir





H

ierapolis Bizans döneminde de önemli bir merkez olmuştur. Bu önem, MS IV. yy itibaren Hıristiyanlık merkezi olması (metropolis), MS 80 yıllarında, Hz. İsa'nın havarilerinden Aziz Philip'in burada öldürüldüğü inancındandır. Aziz Philip adına bir kilise ve anıt mezar yaptırılmıştır.



Ekonomi

Antik çağda Menderes rotası ticaret için önemli bir yoldu.
Bu yol iç kısımlardan Efes limanına ticaret hacmini taşır.

Lycos Vadisi'nde Hierapolis, İ.S. II-III. yüzyıllarda
gelişme yönünden altın çağını yaşamıştır.

Kentte dokunan kumaşlar İtalya'ya kadar gönderilmiş,
Batı Anadolu ile (Efes, Bergama, Smyrna, Sardes, Aphrodisias vb.)
sıkı bir ticari ilişki sağlanarak birlikte sikkeleri basılmıştır.
Tekstil ürünlerinin üretilmesi ve boyanması, halı kilim dokumada
Hierapolis, antik dönemin bir fabrika kenti görünümündedir.

Bu üretim, diğer Lycos Vadisi kentleri olan,
Laodikeia ve Colossae ile beraber yapılmıştır.



KARAKUŞ



Traverten plato üzerine kurulmuş Hierapolis ızgara planın uygulandığı kentlerde biridir. Şehrin büyük yapılarının ve kalıntılarının çoğu kuzey güney doğrultusunda 1 km uzunluğundaki şehri ortadan ikiye bölen cadde üzerinde yer alır. Caddenin her iki ucu da surların dışında devam eder. Yanlarında kuleler bulunan zafer takı biçiminde üç gözlü kapı ile sona ermektedir.



KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Orhan Özgülbaş

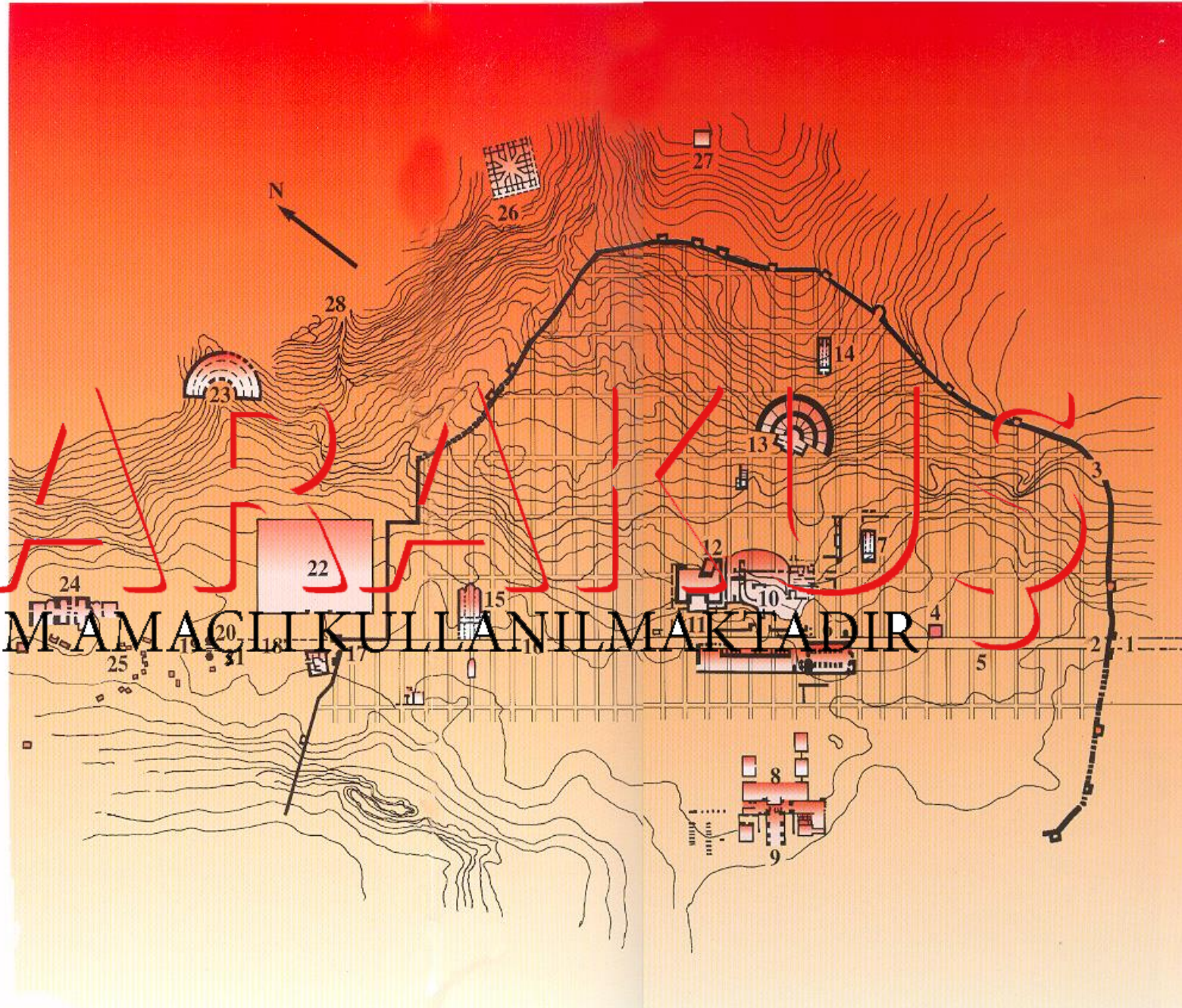


KARAKUS



Hierapolis Planı

- 1- Güney Kapısı
- 2- Güney Bizans Kapısı
- 3- Bizans Surları
- 4- Bouleterion
- 5- Gymnasium
- 6- Basilika - Hristiyan Kilisesi
- 7- Kilise
- 8- Şehir Hamamları (Müze)
- 9- Roma Hamamı
- 10- Plutonium
- 11- Çeşme (Nymphaeum)
- 12- Apollon Tapınağı
- 13- Tiyatro
- 14- Kilise
- 15- Basilika
- 16- Ana cadde
- 17- Bizans Kapısı
- 18- Frontinus Caddesi
- 19- Frontinus Kapısı
- 20- Kilise
- 21- Latrina
- 22- Ticari Agora
- 23- Eski Tiyatro
- 24- Kuzey Hamamları
- 25- Nekropol
- 26- St. Philippus Martyrion'u
- 27- Su Deposu
- 28- Nekropol



EĞİTİM AMACI KULLANILMAKTADIR



KARAKUŞ

Antik kentte sayıları 1200'e varan Anadolu tipi mezarı barındıran kuzey nekropolisi bulunur. Kentte görülen mezarlar lahit, tümülüs ve ev tipi mezarlardır.

Lahit mezar (sarcophagus)

Taş sanduka olarak tanımlayacağımız Sarcophagus, Yunancadan gelmektedir. Sarcop (sárx) Et ve Hagus (phágō) yemek etyiye anlamına gelmektedir.

İlk kez imparatorluk Roma'sında büyük bir tabutun adı olarak kullanılmış sonrasında arkeolojik bir terim olarak kullanılmaya başlamıştır.



KARAKUŞ
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR





H

elenistik çağ lahitleri **Hareon** tipi denilen üçgen çatılı kapaklı lahitlerdir.

Roma çağında **Pamphylia** ve **Sidemara** tipi lahitler ön plandadır.

Lahit gövdesi genelde ölüye ait kabartmalarla ve girland ile süslenir.

Sidemara lahitlerin kapağı yatak biçimindedir.

Üzerinde ölünün, eşyle birlikte uzanmış kabartması

üzerinde de dini ve mitolojik temalı kabartmalar vardır. (SALTUK; 1997: 109 – 110)

LOUVRE

SİDEMERA



KARAKUŞ
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

© 1993 RMN / René-Gabriel Ojéda

SAINTONIAUX: CIBARAT ENTRE LES GRECS ET LES AMAZONIENNES
N° 11 / MUSEUMS DE LA VILLE DE PARIS
1993



KARAKUŞ



Ev Tipi Mezarlar

Dış görünüşleri eve benzediği için bu ad verilmiştir.

Planları genel olarak kare ve dikdörtgendir.

Ön kısmında da bir kapı girişi vardır.

Genel anlamda üçgen çatılıdır;

düz damlı olanların üzerine lahit de konulmaktadır.

İç kısımda üç adet kline vardır.



“

Kline

*Antik Yunan'da,
mezar içerisinde
üzerine ölülerin yatırıldığı,
genellikle taştan yapılmış sedir.*

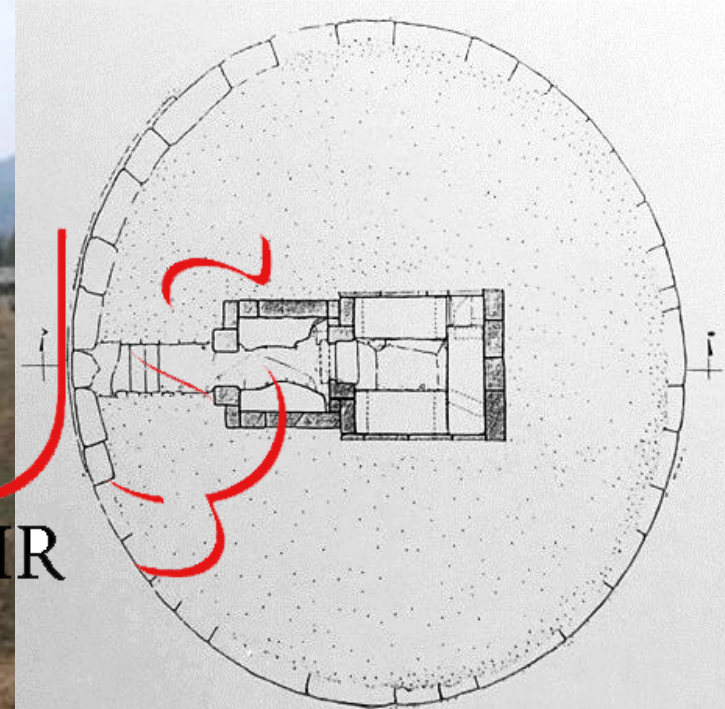


Tümülüs Tipi Mezarlar

Buradaki Tümülüs mezarlar yığma toprak tarzı geleneksel bilinen Tümülüs mezarlar değildir.

Tümülüsler bir mezar odasının üzerinin **koni biçiminde** toprak yığını ile örtülmesi ile oluşan ilkel mezar yapılarıdır.

Hierapolis Tümülüslerine özel olarak üzere burada mezar yapısı üzerinde **Phallic** unsurlar (Erkek cinsel uzvu şeklinde taşlar) yerleştirilmiştir.



KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Greko-Roman mezarlarına zarar verenler para cezası ile cezalandırılmaktaydı.

Mezara zarar verenin bulunamayacağı düşünülerek yazılı kitabelerinde okunan lanetler de görülmektedir.

114 no.lu mezar yapısında giriş kapısındaki yazıtta mezarın sahibi ve eşinin adı yazılıdır.

Devamında mezara zarar verenlerin Gerousia (60 yaş üstünün oluşturduğu ihtiyar heyeti)'ne 5000 dinar ceza ödeyeceği yazmaktadır.

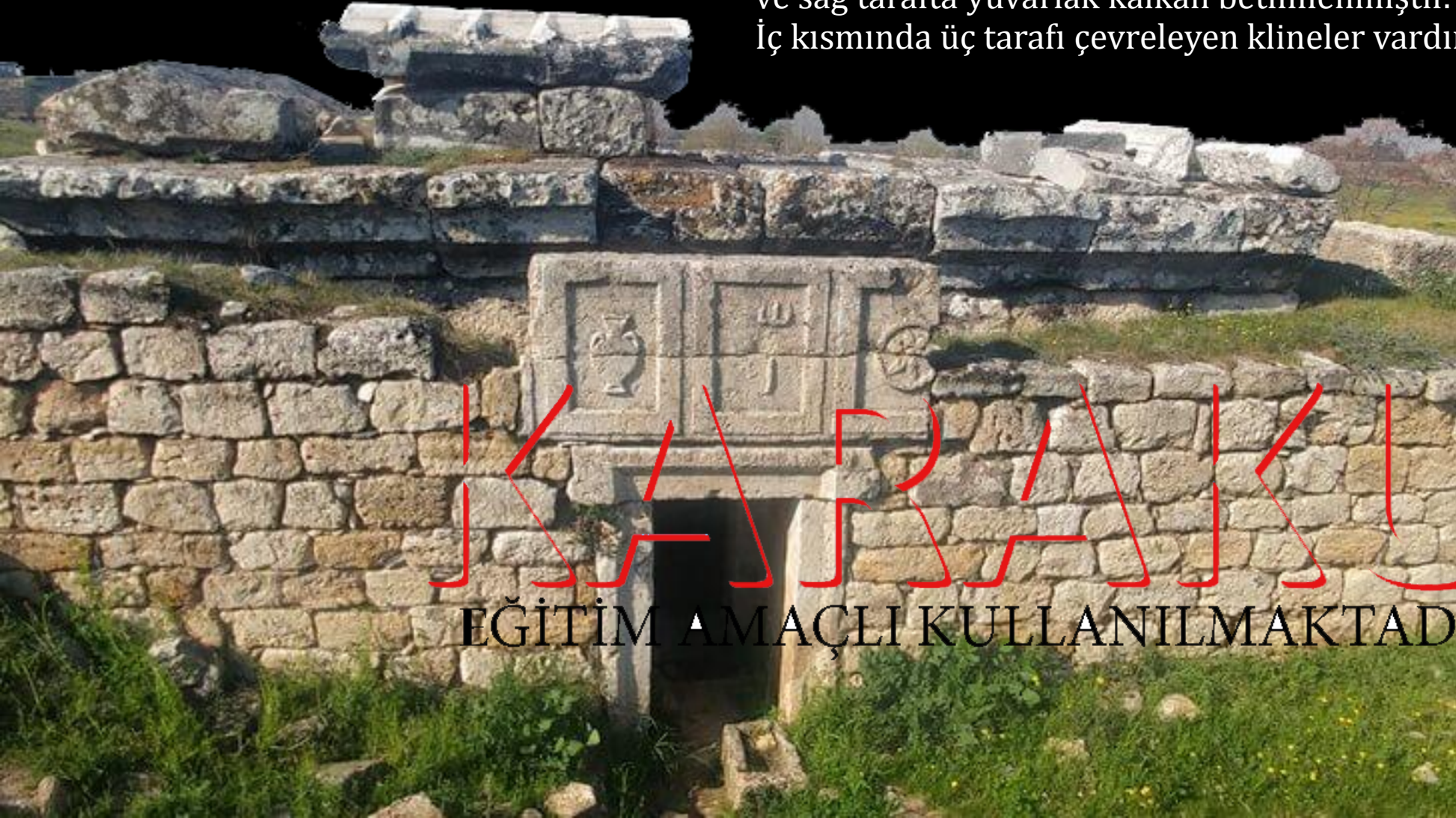
Ayrıca yazıt "*...Her kim ki bu mezara zarar verirse, çoluğu çocuğu olmaya, karada yürüyemeye, denizde yelken açamaya, dermansız hastalıklara düştükten sonra gün yüzü görmeye, evlatsız bir şekilde can vere ve yeraltı tanrıları onu öfkeli intikamcılar olarak karşılaya*" şeklinde bir lanet ile sonlanmaktadır.

Bu yapıya Lanetleyen Mezar ismi verilmiştir.



Gladyatör Mezarı (No.166)

Mezar M.S. II. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenir. Girişi kapısı üzerindeki levhada gladyatör dövüşlerini betimleyen kabartmalardan dolayı ismini almıştır. Solda için yağ amforası (çift kulplu bir çeşit küp), ortada Retiarius tipi gladyatörün silahı üç dişli yaba ve sağ tarafta yuvarlak kalkan betimlenmiştir. İç kısmında üç tarafı çevreleyen klineler vardır.



KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUS

KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Aziz Philip Martriumu

Dini ve ruhi tedavi merkezi olarak yapılan yapı sekizgen planlıdır. Ortasındaki mermer kaplı alanda da Philippus'un mezarı vardır. Bizans dönemi surun dışında olan yapıya geniş ve uzun merdivenle çıkılır. Son bölümde merdivenlerin sağında Ayazma çeşme yapısı vardır. 20 metre çapındaki sekizgen bölümün üstü kurşun bir kubbe ile örtülmüştür. Yapıda dua edilmesi için küçük şapeller vardır. Sekizgen bölümün tabanı mermer, koridor ve bağlı bölümlerin tabanı bitkisel motifli mozaik ile odaların tabanı traverten, halkın kaldığı dış odaların tabanı ise sıkıştırılmış topraktır. Günümüzde de birçok kilise Aziz Philippus bayramını kutlayıp ayin düzenlemektedir.





KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Oktagonal Hamam:

Kutsal hac yolculuğu yapan hacıların bedensel temizliklerini yapabilmeleri için yapılmış hamam sekizgen bir plandadır. Her bir cephesi 9 metredir. Hamamda minimal ölçekte apoditerium (soyunma odası), Frigiderium (Soğuk alan), Caldarium (Sıcak alan) ve Hipocaust (Külhan) bölümleri yer almaktadır.



KARAKUŞ
EGİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

KARABAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Aziz Philip Ayazması

Ayazma Hıristiyan mabetlerinde bulunan pınar, kaynak ve çeşmelere verilen addır. Ayazmalar genelde kutsal ve şifalı olarak kabul edilirler. Aziz Philip Ayazması da buraya gelen hacıların dinlendikleri ve suyundan şifa umdukları bir çeşme yapısıdır. İstiridye kabuğu şeklinde yapılmış güzel bir nişe sahiptir.



KARAKUS

EGİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Kuzey Hamamları

ms 2-3 yyda şehrin en parlak döneminde inşa edilmiştir. 5. yüzyılda kalidarium bölümü Bizanslılarca bazilikaya dönüştürülmüştür. Şehre gelenlerin arınmasını sağlamak için yapılmıştır. Bu heybetli bina, önemli ölçüde ve ağırlıkta taş bloklardan yapılmış ve tonozları ve kemerleri ile Roma mimarisinin muazzam gücü hakkında bizlere çok net bir fikir verir. Ne yazık ki, depremlerden büyük ölçüde zarar görmüştür ve kuzey duvarının çok tehlikeli bir şekilde bir tarafa eğildiği görülebilir.



KARAKUS



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Hamam
Bazilika
Baths Bazilica





Antik Hierapolis'in kalıntıları; travertenlerin üzerindeki platoda, güney-kuzey doğrultusunda, 6 m genişliğinde ve 1200 m uzunluğunda sütunlu bir sokakta uzanır.

Sütunlu (Frontinus) cadde İ.S. 84'te İmparator Domitian'ın anısına yapılan üç kemerli bir kapıyla başlar.



KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Latrina

Agora

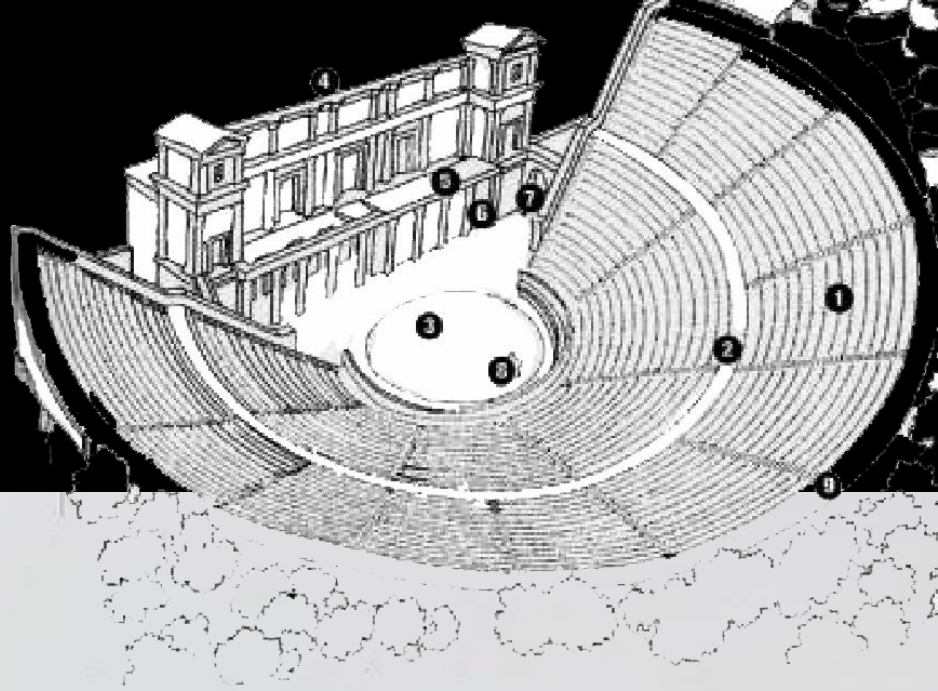
Caddenin kuzeyinde,
günümüze kadar korunmuş
bir vaziyette gelememiştir.

KARAKUL
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR





Agora yolu üzerinde
bulunmuş
Sfenks sütun başlığı



1. Cavea (oturma yerleri)
2. Diazoma (arayol)
3. Orkestra (oyun yeri)
4. Sken (sahne binası)
5. Proskene (ön sahne)
6. Pinakes (resim panoları)
7. Paradoi (çıkış yolları)
8. Dionysso Altarı
9. Analemla (arka duvar)



T

iyatro M.S. 2. yüzyılda M.S. 60'taki yıkıcı bir depremin ardından kapsamlı bir yeniden yapılanma döneminde İmparatoru Hadrian tarafından yapılmış.

Daha sonra Septimus Severus (ms 193-211) döneminde yenilenmiştir. Bu yenilenmede scaenae frons değişmiş; kireçtaşı ve mermer oymayla süslenmiştir. Önden bakıldığında dış cephe nispeten mütevazı olsa da iç kısım Anadolu'nun en eksiksiz ve en iyi korunmuş Greko-Romen tiyatro süslemelerinden birini içerir.



Tiyatro çift diazomalı, caveada (oturma alanı)
50 oturma sırası bulunmaktadır.
Bunlar 8 merdiven sırasıyla 9 bölüme ayrılmıştır.
Caveadaki alt sıraların ortasına ise
kraliyet locası yerleştirilmiştir.



Dionysos Alayı

Hierapolis tiyatrosunun ön cephesinde (Scaenae Forms) bir çok frizde röliefler vardır. Bunlardan birisi Dionysos'un hayatından sahnelerdir. En korunmuş olanı Dionysos alayının batıya geçişini anlatan sahnedir. Burada dans eden Dionysos'un kadın takipçileri (Bacchantes / Maened), vahşi hayvanlara binen aşk tanrısı, enstrüman çalan kentaurlar görmekteyiz.



Apollo ve Artemis'in
Doğumu



KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUS



Letoo



Apollon



Artemis

KARAKUS

Pershephone'nun Kaçırılışı

KARAKUS
EĞİTİM AMACI KLİ KULLANILMAKTADIR





KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Pershephone'nun Kaçırılışı



KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Pershephone'nun Kaçırılışı

KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARA KÜTÜPHANE

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Marsyas ve Apollon



KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Marsyas ve Apollon



KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Marsyas ve Apollon



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAK



Nyobe Grubu





KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Nyobe Grubu



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Herakles ve Antaios Mücadelesi

Antaios denizler tanrısı Poseidon ve toprak ana Gaia'dan doğan bir devdir (Titan). Antaios Titanlar Savaşı'nda Makedonya'da savaşmıştır. Antaios'u yenmek olanaksızdır. Her yere düştüğünde toprak ana Garia'dan güç alarak doğrulur ve savaşa devam eder. Herakles bu yüzden Antaios'u tutup sırtlar, başka bir ülkeye götürerek onu öldürür.

Bizans Kapısı Kuzey

KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

Çevredeki tepelere inşa edilmiş kanallardan oluşan iki aquadükt kente içme suyunu sağlamaktadır. Bunlardan biri kuzeyde Pamukkale ve Karahayıt arasında, diğeri doğuda Güzelpınar yönündedir. Bugün de üstlerini kapatan taş plakalar görülür. Bu kanallar kentin doğusundaki tepenin üstünde inşa edilmiş bir filtre odasında birleşmektedir. Su pişmiş toprak künkler ile kent sokaklarına, oradan da daha küçük künklerle evlere ulaşır.



Ana caddenin güneyine doğru konumlanan oldukça sağlam **Nymphaion** binası vardır.

Apollon kutsal alanının içindedir.

mö 2. yüzyıla tarihlendirilir.

Çeşmenin cephe süslemesi Korinth, Kompozit ve İon sütun başlıklı düzenin bir arada kullanıldığı plandan oluşmaktadır.



KARAKUŞ

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Apollon Tapınağı

Apollon tapınağı, kutsal havuz ile tiyatro arasındaki bir yamaçta yer almaktadır.

Güneybatıya bakan tapınağa merdivenle ulaşılıyor. Binanın önü 2 m yüksekliğinde bir podyum üzerinde, arkası ise yerli kaya üzerine oturmaktadır. 40-50 metre kadardır.

KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Apollon Tapınağı

Bu tapınaktan günümüze
tapınağın mermer merdivenleri ile
mermer ile kaplı bir podyum ve
birkaç tane mermer sütün ulađtı.

KARANKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



Plütonyum

Greko-Romen Mitolojisinde Hades'e açılan kapiya Plütonyum (Cehennem Kapısı) denilmektedir. 2013 yılında İtalyan kazı ekibi mimari içinde zehirli gaz yayılan dehliz keşfetti ve burasının Plütonyum işlevi gördüğü fikrini attı.

KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR

**Hades'e yapılan kurban törenlerini
oturma sıralarındaki halk seyrederdi.
Buradan çıkan gazlar öldürücüydü
ama ayin görevlileri aşağıya inmekteydiler.**

KARAKUS
EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR





Kleopatra Havuzu

Kleopatra'nın havuza girdiği inancından havuz günümüzde bu adla anılmaktadır. Hz Meryem'in hasta gözlerinin burada şifa bulduğu da söylenmektedir. Yaz kış suyu 36 derecedir.

KARAKUŞ



KARAKUŞ

Hierapolis Merkezi Hamamı Hierapolis'te yer alan 8 hamam yapısının en büyüğüdür. Palaestrası (Güreş eğitimi verilen yapı), sıcaklık, ılıklik, soğukluk, soyunma odaları ve ısınma sistemi ile büyük bir hamamdır. Hamamda sıcak su kaynağı olarak termal sular kullanılmıştır. Şehrin terk edilmesiyle beraber termal sular hamamda 4 mt. kalınlığında traverten katmanı bırakmıştır.

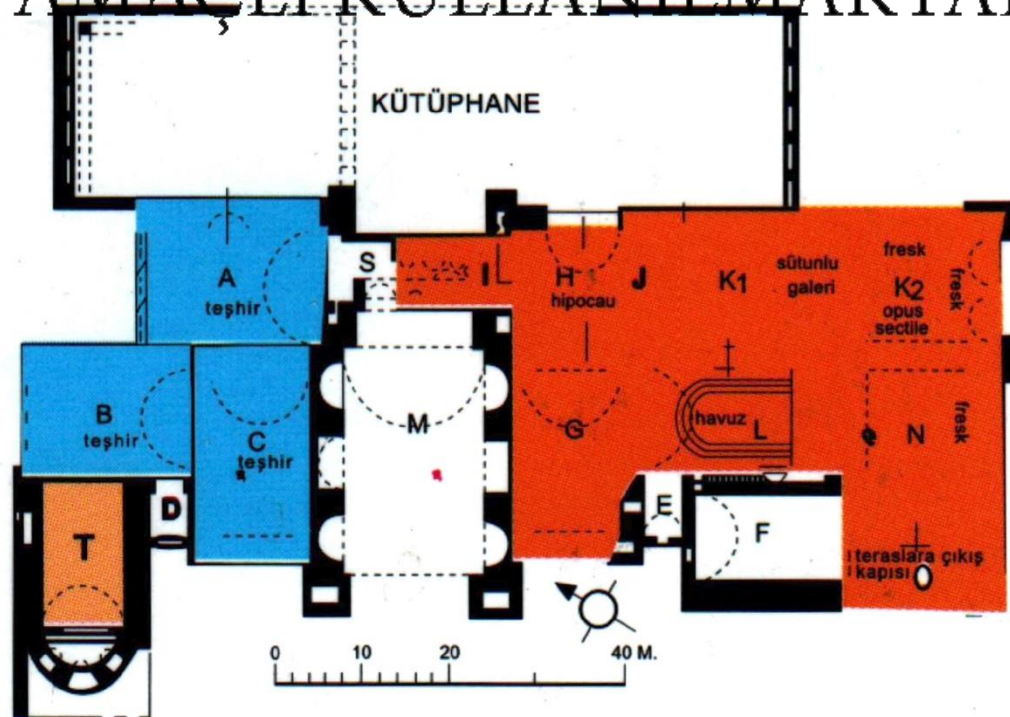


HIERAPOLİS ROMA HAMAMI



KARAKUS

EĞİTİM AMAÇLI KULLANILMAKTADIR



- Müze Teşhir Salonları
- 1992 - 1999 Yılları arasında kazı ve temizlik çalışması yapılan alanlar
- 2001 Yılı kazı döneminde kazı ve temizlik çalışması yapılan Batı Tonozu ve Taç Kapılar'ın bulunduğu alan.

KAYNAKÇA ve
OKUMA LİSTESİ

- ★ Veli Sevin (2001) Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası. TTKY.
- ★ Oğuz Tekin (2007) Eski Anadolu ve Trakya. İletişim Yayınları. İstanbul.
- ★ İlhan Akşit (2008) Anadolu Uygarlıkları ve Türkiye'nin Antik Kentleri. TCKTBY.
- ★ İlhan Akşit (2007) Pamukkale Hierapolis. Akşit KTY.
- ★ **Cevdet Bayburtluoğlu (1982) Arkeoloji. Turist rehberleri için. TCKTBY.**
- ★ <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye>
- ★ <https://denizli.ktb.gov.tr/EN-251395/pamukkale-hierapolis.html>
- ★ <https://www.rehbername.com/>



İsmail KARAKUŞ
karakus@ankara.edu.tr

